

ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์

จังหวัดกาญจนบุรี

The impacts of Wild elephants on people in ThaKadan Subdistrict, Si Sawat District, Kanchanaburi province.

สุภัทสร่า จันทร์หอม¹ อุทุมพร เอี่ยมพันธ์ฉิม² และรจนานภรณ์ ศรีช่วงโชติ³

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Suphatsara Janhom¹ Autumporn Aiamphanchim² and Rotjanaporn Srichuangchote³

Department of Public Administration, Kanchanaburi Rajabhat University

*Corresponding Author, E-mail: suphatsara100447@gmail.com

(Received: 21 November, 2024 ; Edit: 18 December, 2024; accepted: 1 January, 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นงานวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรจำนวน 357 คน ที่มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางสำเร็จรูปสำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างตามวิธีของ (Krejcie & Morgan, 1970) ที่มีระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ที่มาจากการสุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับผลกระทบที่ช้างป่าเข้ามาในเขตพื้นที่ส่งผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมดเป็น 2.06 อยู่ในระดับที่น้อย
2. ระดับผลกระทบที่ช้างป่าเข้ามาส่งผลกระทบต่อรายได้และผลผลิตด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมดเป็น 2.33 อยู่ในระดับที่น้อย
3. ระดับผลกระทบที่ช้างป่าเข้ามาส่งผลทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในทรัพย์สินและการใช้เส้นทางด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมดเป็น 2.42 อยู่ในระดับที่น้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ใน 3 ด้านนี้ มีผลกระทบด้านความปลอดภัยที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าทั้ง 2 ด้าน

คำสำคัญ : ผลกระทบ, ช้างป่า, ตำบลท่ากระดาน

Abstract

This study aimed to 1) investigate the problems of wild elephants in Thailand and in ThaKadan Subdistrict, Si Sawat District, Kanchanaburi Province and 2) examine the impacts on people from wild elephants in ThaKadan Subdistrict, Si Sawat District, Kanchanaburi Province. This was quantitative research. The research instrument was a questionnaire. The sample consists of 357 people, obtained by using a table from Krejcie & Morgan (1970) with a 0.05 error level from random sampling. The data from the questionnaires were analyzed using descriptive statistics, including frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and comparison by analyzing the data from the questionnaires.

The research results found that:

1. the level of impact from wild elephants intruding the area on housing had a mean of 2.06 at a low level
2. the level of impact from wild elephants intruding the area on income and economic products had a mean of 2.33 at a low level
- 3 the level of impact from wild elephants intruding the area on insecurity of property and safety of routes had a mean of 2.42 at a low level. This indicates that among 3 impacts on people from wild elephants in ThaKadan Subdistrict, Si Sawat District, Kanchanaburi Province, the impact on safety had the highest mean.

Keywords : Impact, Wild elephant, Tha Kradan Subdistrict

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่าในหลายพื้นที่ มีช้างป่าออกนอกเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเข้ามาในพื้นที่เกษตรกรรมทำลายพืชผลการเกษตร และทำลายทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายทำร้ายประชาชนได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ความตาย ในหลายพื้นที่ที่ติดกับพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่ามานานมากกว่า 15 ปี เหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดเพิ่มมากขึ้น เรื่อย ๆ เป็นลำดับทุกปี ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง ต้องดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ด้วยความหวาดวิตก ไม่มีหลักประกันความปลอดภัย ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ามาตรการ แก้ไขปัญหาของรัฐที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ได้ผลจำเป็นต้องหาทางแก้ไข (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564 : 4) จากการศึกษาของ จิรัชย์ อาเคจักร (2564 : 125) เรื่อง โครงการสำรวจ ติดตามและการแก้ไขปัญหาช้างป่าออกนอกพื้นที่อนุรักษ์ กรณีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย พบว่าจำนวนประชากรช้างป่าภูหลวง มีจำนวนทั้งหมด 186 ตัว มีช้างป่าที่ออกหากินนอกเขตป่า รวม 60 ตัว กลุ่มช้างป่าวัยรุ่น ออกหากินนอกเขตป่ามากที่สุด 29 ตัว ชนิดพืชอาหารที่ช้างป่าออกมากินมากที่สุด ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง กล้วยน้ำว้าและข้าว ตามลำดับ และระยะทางการออกหากินนอกเขตป่ามีระยะทางห่างจาก แนวเขตป่าภูหลวงเพิ่มมากขึ้น ความหนาแน่นของช้างป่าต่อพื้นที่ภูหลวงทั้งหมด 897 ตารางกิโลเมตร เท่ากับ 0.21 ตัวต่อตารางกิโลเมตร พื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับช้างป่ามากที่สุด จำนวน 106.66 ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 11.71 พื้นที่ป่าภูหลวงส่วนใหญ่มีความเหมาะสมต่อการเป็นที่อยู่อาศัยของช้างป่าในระดับปานกลาง จำนวน 377.24 ตาราง กิโลเมตร ร้อยละ 41.42

ทั้งนี้ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการศึกษาวิจัยโดย พิชฎารัตน์ พรหมเหล่า, นริศ ภูมิภาคพันธุ์, และนิตยา เมี้ยนมิตร (2561 : 2) เรื่องการบรรเทาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับช้างป่ารอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับช้างป่า หมู่บ้านท่ากะที หมู่ที่ 6 ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมือง และหมู่บ้านทุ่งนา หมู่ที่ 4 ตำบลหนองเป็ด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีความเสี่ยงมาก เมื่อนำความน่าจะเป็นของพื้นที่เสี่ยงจะได้รับผลกระทบจากช้างป่ามาคูณกับผลรวมของจำนวนเงินค่าเสียหายที่ชดเชยให้เกษตรกร ทำให้ได้ค่าอัตราความรุนแรงของความเสียหายและอัตราความเสียหายของพืชไร่ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพด โดยผลการศึกษาอัตราเบี้ยประกันภัยต้นทุนการผลิตพืชผลทางการเกษตรรายปี พบว่า ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย ยางพารา ไม้ผล และอื่นๆ เท่ากับ 1,769.94, 496.63, 532.66, 1,990.40, 230.08, 287.55 และ 5.76 บาทต่อไร่ จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว พบว่า ในเขตพื้นที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ในเขตรับผิดชอบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ ได้พบปัญหาเช่นเดียวกันกับพื้นที่ตำบลช่องสะเดาและตำบลหนองเป็ด อำเภอศรี

สวัสดี จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีจำนวนช้างป่าประมาณ 40 – 50 เชือก ที่เข้ามาในเขตพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน ทำให้ประชาชนเสียหายได้และบางรายได้รับบาดเจ็บ ซึ่งปัจจุบันยังคงได้รับผลกระทบจากช้างป่าที่ออกมาหาอาหารนอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบที่ช้างออกมากินพืชผลทางการเกษตรและรบกวนผู้คนที่ย้ายไปมา

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยทำการวิจัยจาก 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ เอกสาร ข้อมูลผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร ที่เกี่ยวกับผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี 2) การวิจัยภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งบทความวิจัยนี้เสนอผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ทางคณะผู้วิจัย มีความสนใจศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช้างป่าบุกรุกพื้นที่ของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรตำบลท่ากระดาน จำนวน 5,136 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน, 2566 : 3) คณะผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปสำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างตามวิธีของ (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 357 คน โดยการใช้สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ ประชากรตำบลท่ากระดาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ เอกสาร ข้อมูลผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร ที่เกี่ยวกับผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) 1 ฉบับ แบ่งออกเป็นส่วนดังนี้ คือ ข้อมูลทั่วไป ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และข้อเสนอแนะ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) การวัดระดับผลกระทบใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้ (ชนะ ศรีสุทธะ, 2561, น. 13) ระดับผลกระทบมากที่สุดเท่ากับ 5 ระดับผลกระทบมากเท่ากับ 4 ระดับผลกระทบปานกลางเท่ากับ 3 ระดับผลกระทบน้อยเท่ากับ 2 ระดับผลกระทบน้อยที่สุดเท่ากับ 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ ข้อมูลงานวิจัย วารสาร วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวกับผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้ติดต่อประสานงานกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา ที่ตั้งอาณาเขต พื้นที่รับผิดชอบ ทรัพยากรสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ เขตพื้นที่จัดการ และได้สอบถามข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนประชากรในตำบลท่ากระดาน โดยในการวิจัยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการศึกษานี้

5.1 การวิจัยเอกสาร คณะผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ ข้อมูลงานวิจัย วารสาร วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

5.2 วิจัยภาคสนาม คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ในลักษณะ ของตารางโดยคณะผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequencies), คิดเป็นร้อยละ (Percent), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขต ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประเทศไทยมีประชากรช้างป่าประมาณ 3,000-3,500 ตัว พบการกระจายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 68 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในประเทศไทยและประชากรช้างป่ามีแนวโน้มมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวและมีความรุนแรงขึ้นในอนาคต อาจเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและประชาชนจากการที่ช้างป่าออกมาหากินตามแนวถนน อีกทั้งสภาพภูมิประเทศและระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลงไปไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของช้างป่าทำให้ช้างป่าต้องออกมาหากิน ในพื้นที่ทางการเกษตรของประชาชน นอกจากสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน ชีวิตและพืชผลทางการเกษตรของประชาชนและส่วนใหญ่ คือ บริเวณชุมชนหรือพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ใกล้กับพื้นที่คุ้มครอง

ส่วนในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลัก การบุกรุกทำลายพืชไร่ของช้างป่าโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ ซึ่งคลอระยะเวลา 20 เดือนของการเก็บข้อมูลพบว่าช้างป่าที่เข้ามากินพืชไร่ของชาวบ้านตลอดทั้งปี ทั้งฤดูแล้งและฤดูฝน แต่ระยะเวลาของการเข้ามาทำลายจะอยู่ในช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยเฉพาะมะม่วงและอ้อยซึ่งจะอยู่ในเดือน เมษายน - พฤษภาคม และพฤศจิกายน - มีนาคม ช่วงเวลากลางคืนตั้งแต่ 20.00 ถึง 02.00 น. เป็นช่วงที่ ช้างป่าเข้ามาทำลายพืชผลทางการเกษตรมากที่สุดโดยในส่วนบริเวณของพื้นที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ 480 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 302,500 ไร่ มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับที่ราบ ตั้งอยู่รอบบริเวณอ่างน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระและอุทยานแห่งชาติเอราวัณ มีจำนวนช้างป่าประมาณ 40 – 50 เชือก ที่เข้ามาในเขตพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน ทำให้เสียรายได้และบางรายได้รับบาดเจ็บ ปัจจุบันยังได้รับผลกระทบจากช้างป่าที่ออกมาหาอาหารนอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จึงทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบที่ช้างออกมากินพืชผลทางการเกษตรและรบกวนผู้คนที่สัญจรไปมา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขต ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขต ตำบลท่ากระดาน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรตำบลท่ากระดาน จำนวน 357 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.62 ส่วนใหญ่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.17 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.78 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

คิดเป็นร้อยละ 45.66 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ที่หมู่ที่ 3 บ้านบนเขาเรียง คิดเป็นร้อยละ 21.00
 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	162	45.38
หญิง	195	54.62
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	21	5.88
20-29	23	6.44
30-39	53	14.85
40-49	60	16.81
50-59	78	21.85
60 ปีขึ้นไป	122	34.17
3. รายได้		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	192	53.78
5,001 - 10,000 บาท	98	27.45
10,001 - 15,000 บาท	42	11.77
15,001 บาทขึ้นไป	25	7.00
4. อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	163	45.66
รับราชการ / พนักงานของรัฐ	17	4.76
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	0.56
พนักงาน / ลูกจ้างเอกชน	8	2.24
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	66	18.49
นักเรียน / นักศึกษา	12	3.36
เกษตรกร / ประมง	62	17.37
อื่นๆ (ระบุ)	27	7.56

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ที่อยู่อาศัย		
หมู่ที่ 1 ท่ากระดาน	70	20.00
หมู่ที่ 2 ท่ากระดาน	71	20.00
หมู่ที่ 3 บ้านบนเขาเรียง	77	21.00
หมู่ที่ 4 บ้านแก่งแคบ	71	20.00
หมู่ที่ 5 บ้านหม่องกระแทะ	68	19.00

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าในพื้นที่อยู่ได้รับความเสียหายจากช้างป่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.21 และ S.D. = 1.38 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า ได้รับผลกระทบจากปัญหาช้างป่าเข้ามาขยับถ่ายและส่งกลิ่นเหม็นบริเวณที่อยู่อาศัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 1.89 และ S.D. = 1.16 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับผลกระทบช้างป่าเข้ามาทำลายที่อยู่อาศัยมีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.03 และ S.D. = 1.28 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับผลกระทบจากช้างป่าบุกรุกทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในบ้าน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.12 และ S.D. = 1.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับผลกระทบจากช้างป่าบุกรุกพื้นที่อยู่อาศัยมีผลกระทบต่ออุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.04 และ S.D. = 1.29 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย

ผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับ
1. ในเขตพื้นที่อยู่อาศัยได้รับความเสียหายจากช้างป่า	2.21	1.38	น้อย
2. ผลกระทบจากปัญหาช้างป่าเข้ามาขับถ่ายและส่งกลิ่นเหม็นบริเวณที่อยู่อาศัย	1.89	1.16	น้อย
3. ช้างป่าเข้ามาทำลายที่อยู่ออาศัยมีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน	2.03	1.28	น้อย
4. ช้างป่าบุกรุกทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในบ้าน	2.12	1.33	น้อย
5. ช้างป่าบุกรุกพื้นที่อยู่อาศัยมีผลกระทบต่ออุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	2.04	1.29	น้อย
รวม	2.06	1.29	น้อย

จากผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า การเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันและซ่อมแซมความเสียหายจากการบุกรุกของช้างป่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.09 และ S.D. = 1.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าปริมาณช้างป่าเพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อธุรกิจในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.44 และ S.D. = 1.45 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า การเข้ามาของช้างป่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.38 และ S.D. = 1.39 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า ได้รับผลกระทบจากการสูญเสียผลผลิตทางการเกษตรเนื่องจากช้างป่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.41 และ S.D. = 1.54 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าผลกระทบจากช้างป่ามีผลต่อรายได้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.34 และ S.D. = 1.48 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ
		มาตรฐาน S.D.	
1. การต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันและซ่อมแซมความเสียหายจากการบุกรุกของช้างป่า	2.09	1.33	น้อย
2. ปริมาณช้างป่าเพิ่มขึ้นส่งผลต่อธุรกิจชุมชน	2.44	1.45	น้อย
3. การเข้ามาของช้างป่ามีผลต่อเศรษฐกิจในชุมชน	2.38	1.39	น้อย
4. การสูญเสียผลผลิตทางการเกษตรเนื่องจากช้างป่า	2.41	1.54	น้อย
5. ผลกระทบจากช้างป่ามีผลต่อรายได้	2.34	1.48	น้อย
รวม	2.33	1.44	น้อย

จากผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลกระทบด้านความปลอดภัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าช้างป่า บุกรุกเข้ามาในพื้นที่ส่งผลให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.50 และ S.D. = 1.39 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าช้างป่าที่เข้ามาบุกรุกมีผลต่อความปลอดภัยในการเดินทางและการใช้เส้นทางในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.66 และ S.D. = 1.45 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าช้างป่าเข้ามาบุกรุกพื้นที่ชุมชนทำให้ต้องติดป้ายเตือนระวังเพื่อความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.46 และ S.D. = 1.37 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าช้างป่าบุกรุกเข้ามาในพื้นที่จึงต้องมีการจัดอบรมเตรียมความพร้อมเพื่อความปลอดภัยในการรับมือปัญหาที่เกิดจากช้างป่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.28 และ S.D. = 1.37 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าช้างป่าที่เข้ามาบุกรุกมีผลต่อความปลอดภัยของทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.20 และ S.D. = 1.39 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลกระทบด้านความปลอดภัย

ผลกระทบด้านความปลอดภัย	ค่า		
	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับ
1. ช้างป่าบุกรุกเข้ามาในพื้นที่ส่งผลทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย	2.50	1.39	น้อย
2. ช้างป่าที่เข้ามาบุกรุกมีผลต่อความปลอดภัยในการเดินทางและการใช้เส้นทางในพื้นที่	2.66	1.45	น้อย
3. ชุมชนเกิดผลกระทบจากช้างป่าเข้ามาบุกรุกพื้นที่ชุมชนทำให้ต้องติดป้ายเตือนระวังเพื่อความปลอดภัย	2.46	1.37	น้อย
4. ช้างป่าบุกรุกเข้ามาในพื้นที่จึงต้องมีการจัดอบรมเตรียมความพร้อมเพื่อความปลอดภัยในการรับมือปัญหาที่เกิดจากช้างป่า	2.28	1.37	น้อย
5. ช้างป่าที่เข้ามาบุกรุกมีผลต่อความปลอดภัยของทรัพย์สิน	2.20	1.39	น้อย
รวม	2.42	1.39	น้อย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าประเทศไทยมีประชากรช้างป่าประมาณ 3,000-3,500 ตัว พบการกระจายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 68 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในประเทศไทยและประชากรช้างป่ามีแนวโน้มมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวและมีความรุนแรงขึ้นในอนาคต อาจเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและประชาชนจากการที่ช้างป่าออกมาหากิน ตามแนวถนน อีกทั้งสภาพภูมิประเทศและระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลงไปไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของช้างป่าทำให้ช้างป่าต้องออกมาหากิน ในพื้นที่ทางการเกษตรของประชาชน นอกจากสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน ชีวิตและพืชผลทางการเกษตรของประชาชนและส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนอยู่ใกล้กับเขตพื้นที่ป่า เมื่อช้างป่าออกมานอกเขตพื้นที่อนุรักษ์เข้ามาในพื้นที่ชุมชนจึงสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินและความหวาดกลัวให้กับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ จิรัชัย อาคะจักร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสำรวจ ติดตามและการแก้ไขปัญหาช้างป่าออกนอกพื้นที่อนุรักษ์กรมเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย” จากผลการวิจัย

ประชากรข้างป่าที่ออกนอกพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงพบพืชเกษตรที่ข้างป่ากินเป็นอาหารมากที่สุดได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วลิสง ข้าว และนาข้าว ทั้งนี้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เป็นเขาและพื้นที่ราบบางส่วนที่มีการทำเกษตรซึ่งพืชเกษตรปลูกก็จะส่งผลให้เกิดแรงดึงดูดให้ข้างป่าออกหากินนอกพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากข้างป่าในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากข้างป่าจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเรือน ประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้กับเขตพื้นที่ป่า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยผลกระทบโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณญา ยิ้มแย้ม (2565) ผลกระทบจากการข้างป่าออกมาหาอาหารในบริเวณท้องถนน บ้านเรือน และพื้นที่ทำการเกษตร ก่อให้เกิดความหวาดกลัว บ้านเรือนเกิดความเสียหาย ผลผลิตทางเกษตรถูกทำลาย สาเหตุหลักมาจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่การเกษตรหรือที่อยู่อาศัยของคนเมื่อที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของคนเข้าใกล้ชิดกับพื้นที่ป่ามากขึ้น 2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพืชเกษตรดึงดูดข้างป่าให้ออกหากินนอกเขตพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมดเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ ไยแก้ว ศิลรักษ์, จิตติรัตน์ อธิธิมัย, อุลิส ดิษฐประณีต, วรรณญา พรพรรณ, และดวงใจ ดอกดิน (2560) เหตุการณ์ความเสียหายของพืชเกษตรทั้งสิ้น 835 เหตุการณ์ หรือเฉลี่ยประมาณ 29 เหตุการณ์ต่อเดือน มีพืชผลทางการเกษตรเสียหาย 52 ชนิด พบทั้งร่องรอยของการกัดกินและการเหยียบย่ำทำลาย โดยพืชผลทางการเกษตรที่อยู่ในช่วงกำลังให้ผลผลิตได้รับความเสียหายมากที่สุดถึง ร้อยละ 55 เมื่อทำการประเมินมูลค่าความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีมูลค่าความสูญเสียเฉลี่ยปีละ 3,293,766 บาทต่อปี 3) ผลกระทบด้านความปลอดภัย ข้างป่าออกมาเดินบนถนน ทำให้การใช้เส้นทางไม่ปลอดภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างถนนตัดผ่านเขตพื้นที่ป่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมดเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ นรกร นันทไทรภพ (2562) ตัวอย่างถนนสาย 3259 ที่ตัดผ่านเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน การรบกวนของพืชผลเกษตรบนผิวการจราจรเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนนิสัยการออกมาหากินพืชเกษตรของทั้งข้างป่าและสัตว์ป่าชนิดอื่น การเกิดเหตุการณ์ข้างป่าออกมานอกพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเกิดจากการปฏิบัติต่อพื้นที่ในแนวทางที่ส่งเสริมปัญหาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาของช้างป่าในประเทศไทยและในเขตตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาที่ช้างป่าออกมานอกเขตพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เช่น การแจ้งเตือนภัยไม่ทั่วถึง และ การใช้เส้นทางที่ตัดผ่านพื้นที่ป่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรปรับปรุงระบบเตือนภัยเสียงตามสายในหมู่บ้านเพื่อเตรียมรับมือการบุกรุกของช้างป่า รวมถึงสร้างช่องทางติดต่อเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระและฝึกอบรมชาวบ้านในทักษะการจัดการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจำลองสถานการณ์และการใช้เครื่องมือป้องกัน นอกจากนี้ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรอนุรักษ์ และชุมชน เพื่อให้การจัดการปัญหาเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากช้างป่าในเขต ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผลกระทบที่ประชาชนได้รับส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับความเสียหาย จากการที่ช้างป่าเข้ามากินหรือเข้ามาเหยียบย่ำจนทำให้เสียผลผลิตและเสียรายได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรสำรวจและเก็บข้อมูลความเสียหายจากช้างป่าที่เข้ามากินพืชผลในตำบลท่ากระดาน โดยเฉพาะพืชเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลังและข้าวโพด ข้อมูลนี้จะช่วยประเมินระดับความเสียหายทางเศรษฐกิจและสนับสนุนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบให้สามารถฟื้นฟูและปรับปรุงพื้นที่เกษตรกรรมลดความเสียหายในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการพัฒนานโยบายการร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่กับประชาชนในการป้องกันช้างป่า เพื่อช่วยจัดการปัญหาช้างป่าให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น

ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการลดผลกระทบจากช้างป่าเพื่อช่วยกำหนดวิธีการที่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิรัชย์ อาคะจักร. (2564). การสำรวจติดตามและแก้ไขปัญหาช้างป่าออกนอกพื้นที่อนุรักษ์กรณีเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย. *ผลงานวิจัยและรายงานความก้าวหน้างานวิจัย
ประจำปี 2564*. สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- ชนะ ศรีสุทธะ. (2561). *การวิเคราะห์รูปแบบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรากร นันทไทรภพ. (2562). *แนวทางการจัดการความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า*. สำนักวิชาการ
สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พิชฎารัตน์ พรหมเลา และคณะ. (2562). การบรรเทาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับช้างป่ารอบ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวนศาสตร์*, 38(1), 1-12.
- ไยแก้ว ศีลรักษ์ และคณะ. (2560). *ข้อเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชยความ
เสียหายจากการกระทำของช้างป่า: กรณีศึกษาแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี*. คณะนิติศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี.
- วรัญญา ยิ้มแย้ม. (2565). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาคนกับช้างป่ากรณีศึกษา: การ
ท่องเที่ยวสัตว์ป่าอุทยานแห่งชาติกุยบุรี*. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). *เอกสารประกอบการพิจารณาญัตติเกี่ยวกับการแก้ไข
ปัญหาช้างป่าบุกรุกที่ทำกินของเกษตรกรและที่อยู่อาศัยของประชาชน สร้างความเสียหาย
ให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน*. สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 - 2570)*. องค์การ
บริการส่วนตำบลท่ากระดาน, อำเภอศรีสวัสดิ์, จังหวัดกาญจนบุรี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.